

Justitiedepartementet

103 33 STOCKHOLM

Svar på remiss: SOU 2021:2 Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap

Umeå kommun har av Justitiedepartementet fått möjlighet att yttra sig över SOU 2021:2 Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap.

Umeå kommun har förståelse för att det finns ett brett politiskt stöd bakom att grundligt utreda vilka kunskapskrav som ska ställas för att förvärva svenskt medborgarskap. Detta eftersom Sverige är ett av få länder i Europa som ännu inte infört språkrav för vare sig medborgarskap eller permanent uppehållstillstånd. Kunskaper i det svenska språket och samhällskunskap är viktiga faktorer för integration och Umeå kommun välkomnar därför tydliga riktlinjer kring vad som avses med ett medborgarskapsprov, vilka som ska omfattas, vilka dispenser som avses gälla, provets innehåll och genomförande samt fördelning av ansvar och kostnader.

Ofta har fokus på tester inför medborgarskap framhållits som en motivationshöjande åtgärd och ett sätt att höja medborgarskapets status. Umeå kommun anser att det finns en risk att provet kan leda till ytterligare svårigheter för en särskilt sårbar grupp, något som språkforskare lyft i debatten. Umeå kommun vill därför belysa den utsatta gruppen som kan vara aktuell för dispens eller befinner sig i gränsområdet för detta och ställer sig frågande till på vilket sätt bedömningen ska göras och hur uppgifter om särskilda skäl ska styrkas. Räknas analfabetism som särskilt skäl och hur hanterats eventuella dyslexiutredningar? Eftersom dispensen föreslås göras i samband med handläggningen eller ansökan om ett

medborgarskap kan det fram till dess bedömningen gjorts råda tveksamheter som kan föranleda oro. Gymnasie- och vuxenutbildningen vill även lyfta en farhåga kopplat till nämndens erfarenhet kring stress för elever i samband med provtillfällena. Denna risk för stress för en redan utsatt grupp får betraktas som väsentlig då medborgarskapsprovet får anses ha en betydande påverkan, inte minst oron för att bara delar av familjen klarar testet. Umeå kommun vill även belysa att det kommer att vara av särskild vikt att det finns utbyggda stödfunktioner och handledning vid förberedelserna inför medborgarskapstestet.

Umeå kommun anser även att det är viktigt, precis som betänkandet belyser, att språknivåerna ligger i linje med de nivåer som andra europeiska länder ställer som krav för att förvärva medborgarskap. Umeå Kommun skulle gärna se att frågan fortsatt aktualiserades och drevs på nationell nivå för kalibrering, utvärdering och analyser av EU's medlemsländer för en så likvärdig ståndpunkt som möjligt. Inte minst för att stärka den evidensbaserade forskningen i ämnet, något som ofta lyfts som en brist i debatten.

Umeå kommun vill även understryka att en kostnad på 2500 kr per person för att genomföra medborgarskapsproven får anses vara en relativt hög kostnad, allra helst då det kan bli tal om flera familjemedlemmar som berörs. Kostanden kan jämföras med Trafikverkets avgifter för kunskapsprov som kostar mellan 325 kr-400 kr. Om delar eller hela prov dessutom behöver göras om ökar kostnaden ytterligare.

Umeå kommun delar utredningens bedömning att de kunskapskrav som medborgarprovet avser att testa även kan anses vara uppfyllda genom godkända betyg på de nivåer som finns uppställda i betänkandet. Umeå kommun har några kommentarer på de delområden som den för ändamålet framtagna boken kommer att innehålla. Delområdena skiljer sig något från de samhällskurser som läses inom gymnasieskolan men Umeå kommun har förståelse för att även områden inom historia och geografi kan vara viktiga delar. Det finns delområden som är viktiga att känna till men som kan vara svåra att examinera. T.ex. undrar Umeå kommun vad som avses ingå inom delområde 3 (Svenska traditioner)? Är det högtider

eller kommer surströmmingspremiären och traditionen att åka på studentflak genom stan att belysas?

Delområde nr.9 borde eventuellt kompletteras med regional nivå och EU-nivå.

Delområde 10. "Politiska val och partier i Sverige. Folkrörelser och allmän rösträtt" borde kompletteras med allmän och lika rösträtt.

Det delområde som Umeå kommun anser bör läggas till handlar om källkritiskt förhållningssätt samt mediers roll i samhället och hur medier kan både stärka och försvaga den demokratiska processen i samhället. Allt viktigare i dessa tider med "fake news", konspirationsteorier som frodas på internet samt relativiseringen av fakta.

Hans Lindberg
Kommunstyrelsens ordförande

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör